

Samordningsförbundet Göteborg Hisingen (DELTA)

Finansiell samordning mellan
FÖRSÄKRINGSKASSAN • KOMMUNEN
ARBETSFÖRMEDLINGEN • REGIONEN

Mera svenska bättre hälsa

Åsa Callesen
Samordnare

Hisingen december 2014

▶ **Utvärderingsrapport** ◀

Innehållsförteckning

Förord	sid 3
SAMMANFATTNING	sid 4
1. BAKGRUND	sid 5
1.1 Problemområde	sid 5
1.2 Målsättning med projektet	sid 5
1.3 Målsättning för utvärdering	sid 6
1.4 Metod för utvärdering	sid 6
2. DELTAGARNA	sid 6
2.1 Förutsättningar	sid 6
2.2 Process	sid 7
2.3 Resultat / Effekter	sid 8
3. PERSONALEN	sid 9
3.1 Förutsättningar	sid 9
3.2 Process	sid 10
3.2 Resultat / Effekter	sid 11
4. ORGANISATION / stödsystem	sid 12
4.1 Förutsättningar	sid 12
4.2 Process	sid 12
4.3 Resultat / Effekter	sid 12
5. REFLEKTIONER / SLUTSATSER	sid 13
5.1 Reflektioner	sid 13
5.2 Slutsatser	sid 15
5.3 Förslag, idéer för framtiden	sid 15

Bilagor:

Bilaga 1 Deltagarschema under fem veckors gruppverksamhet

Bilaga 2 Processchema av verksamheten

Förord

En väl fungerande samverkan mellan myndigheter är ofta avgörande för att många medborgare skall kunna få en bra rehabilitering. På Hisingen har vi sedan 1997 arbetet med samverkan genom finansiell samordning. Samordningsförbundet har som uppgift att utveckla och pröva nya arbetsätt som effektiviserar rehabiliteringsarbetet. Utvecklingen sker genom de verksamheter som riktar sig direkt till Hisingsbon. Prövningen sker när dessa verksamheter utvärderas.

Inom DELTA-samverkan har vi valt att utvärdera alla våra verksamheter med ”självvärdering”. Metoden har sitt ursprung i DELTA:s försöksverksamhet och låg till grund för den utvärdering som genomfördes på nationell nivå. Fördelarna med självvärdering är flera; den bidrar till att skapa engagemang för verksamheten, rätt genomförd blir det också en värdering av verksamhetens resultat men kanske är det viktigaste bidraget att den medför en utveckling av verksamheten under tiden självvärderingen genomförs. Självvärdering görs av medarbetare inom verksamheterna. Den stöds av processtödjare och kvalitetssäkringen sker genom kvalificerade medbedömare. Den struktur som självvärderingar har inom DELTA-samverkan speglar vad som händer för individer, personal och organisationerna. Genom att förhålla sig till förutsättningar, process och resultat och effekter får vi en bred och djup analys av verksamheterna.

I föreliggande självvärderingsrapport om verksamheten Mera svenska bättre hälsa återfinns på ett förtjänstfullt sätt de samlade erfarenheter som har genererats under den tid som Samordningsförbundet Göteborg Hisingen - DELTA har finansierat verksamheten. Rapporten bör ligga till grund för diskussion om verksamhetens framtid och implementering.

Jag vill tacka författaren och de personer som bidragit till att denna rapport blivit upprättad. Rapporten förtjänar en spridning utanför krets som är direkt berörd och det är min förhoppning att den kan tjäna som underlag för en bredare diskussion om insatser för medborgare som har svårt för att genomföra utbildningen *Svenska för invandrare* och som ofta saknar en så väl fungerande verksamhet som återges i denna rapport.

Hisingen 2014-12-10

Ola Andersson
Förbundschef

Mera Svenska Bättre Hälsa

SAMMANFATTNING

Mera Svenska Bättre Hälsa, förkortat MSBH, är en verksamhet som riktar sig till personer som avbrutit sina SFI-studier. Verksamheten startade hösten 2011. Vuxenutbildningen avbrottar personer från SFI som av olika orsaker inte längre gör progression, det vill säga inte längre gör några framsteg vad gäller språkinläringen. Orsaken till att framstegen uteblir kan bland annat vara dålig hälsa, sociala problem, inlärnings svårigheter och hög frånvaro.

För Hisingsbor som avbrotts från SFI finns sällan någon möjlighet att komma ut i arbetslivet och de riskerar att bli långtidsberoende av försörjningsstöd. Vuxenutbildningen ställer också krav på att ha deltagit i annan verksamhet eller gjort påvisbara framsteg i svenska för att kunna återuppta SFI-studier.

MSBH startade för att ge deltagarna möjlighet att träna sin svenska, lära sig mer om hälsa och få mer samhällsinformation. En viktig del i verksamheten är språkpraktiken som planeras individuellt på en arbetsplats där det pratas mycket svenska.

Syftet med rapporten är att delge erfarenheter från verksamheten Mera Svenska Bättre Hälsa och visa på behovet av insatser för personer som avbrotts från SFI. MSBH har använt sig av dialogmodellen som metod under gruppverksamheten. Metoden innebär att all information diskuteras med deltagarna, att olika meningar och åsikter kommer upp och att deltagarna känner sig delaktiga.

Verksamheten är utformad på följande sätt. Den inleds med en fem veckor lång kurs där deltagarna träffas två gånger i veckan. Olika teman diskuteras i dialogmodell till exempel arbetsmarknad, demokrati, hälsa och boende. Varje kurstillfälle avslutas med friskvård till exempel stavgång. Efter avslutad kurs tar en språkpraktik vid. Deltagaren är då på en arbetsplats där det pratas mycket svenska och de deltar också i verksamheten. Parallellt med språkpraktiken ingår två lektioner svenskundervisning varje vecka i samarbete med Göteborgs Folkhögskola.

En studie och yrkesvägledare är knuten till projektet och är en viktig länk i att bistå med information och uppföljning till deltagare både i grupp och individuellt.

Under 2011-2013 har 106 personer varit aktuella i verksamheten. 59 personer av dessa har återupptagit SFI-studier.

En slutsats man kan dra här är att personer med dessa behov kräver lång tid om man ska lyckas alls med att bli delaktig i arbetslivet och självförsörjande. Verksamheten är en bit på väg och ett sätt att nå bättre livsvillkor.

MSBH anges fortsatt i rapporten som en förkortning av Mera Svenska Bättre Hälsa.

1. BAKGRUND

1.1 Problemområde

SFI-studier är den ingång som nyanlända och flyktingar erbjuds då de ska lära sig svenska. Alla är eniga om att språket är en av de viktigaste faktorerna för ett självständigt liv och egenförsörjning. Utgångspunkten är att människor vill vara delaktiga och ha makt över sina liv.

Personer som inte fullföljer sina SFI-studier blir avbrottade. Avbrottad är ett uttryck som används av vuxenutbildningen för de individer som avslutas av skolan innan de fullföljt sina SFI-studier. Det kan var på grund av bristande progression, det vill säga att man inte utvecklar sina språkkunskaper tillräckligt. De främsta orsakerna till att det inte sker någon progression i studierna är ohälsa i olika former både psykisk och fysisk. Det kan också bero på dålig motivation, känsla av hopplöshet, familjeproblem eller sociala problem.

Dilemmat att inte kunna studera mer svenska och samtidigt inte ha språkkunskaper nog att stå till arbetsmarknadens förfogande är en svår problematik. Trots att målgruppen är välkänd på socialtjänsten och på Arbetsförmedlingen finns det inte några riktade resurser för denna målgrupp. Behovet av nya lösningar för att öka förutsättningarna för en ökad delaktighet i samhället och möjlighet att bli självförsörjande låg till grund för en ansökan till Samordningsförbundet DELTA hösten 2011.

Utdrag ur ansökan till verksamheten hösten 2011.

”Verksamheten ska vara ett metodutvecklingsprojekt som i förlängningen kan drivas som en reguljär verksamhet. De som arbetar i projektet får i uppdrag att ta fram metoder som fungerar i arbetet med målgruppen. Verksamheten bedrivs av ”hälsoinspiratörer” som på det egna modersmålet och lätt svenska, genomför en gruppverksamhet med aktiviteter som ska vara hälsofrämjande.

För att träna sitt språk ska praktik på en reguljär arbetsplats vara ett framträdande inslag i verksamheten. Här ska ingå kontakt med jobbcoach och studiebesök för att tillsammans med deltagaren hitta rätt arbetsplats. De deltagare som under hösten förbereds nu för att gå ut i praktik i januari. Kontakt med Vuxenutbildningen för att planera för återgång till studier som är målet med verksamheten kommer att inledas i januari.

Deltagarna kommer att delta enligt ett individuellt uppgjort schema, där gruppaktiviteter, hälsoinformation och praktik är de största delarna.”

1.2 Målsättning med projektet

Uppdraget i Mera Svenska Bättre Hälsa:

Utveckla metoder för att deltagare som har avbrottats från SFI-utbildning skall återgå till SFI-studier. Insatserna skall vara hälsofrämjande och anpassas efter deltagarnas behov.

1.3 Målsättning med utvärderingen

Målsättningen är att utvärdera om arbetssättet och metoden har varit effektiv för deltagarna och samhället. Hur har utfallet blivit för deltagarna i MSBH? Hur har behovet sett ut och hur ser behovet ut idag? Vilka lärdomar kan man dra inför framtida arbete med målgruppen

1.4 Metod för utvärdering

Mera Svenska Bättre Hälsa har arbetat utifrån en självutvärderingsmodell. Det innebär att samordnaren gör en självutvärdering utifrån tre nivåer, individ, personal och organisation. Här beskrivs förutsättningar, process och resultat. Självutvärderingen har skett med processtöd från DELTA. Extern bedömare av rapporten har varit Eva Bondesson, enhetschef, SDF Västra Hisingen som har lämnat synpunkter på rapporten i slutskedet.

Underlaget till rapporten kommer främst från arbetsmaterial och dokumentation i den dagliga verksamheten. Projektsamordnaren har fört anteckningar i samband med möten med medarbetarna i MSBH samt efter möten med andra samverkansparter där olika reflektioner kring verksamheten lyfts. Även delårs- och årsrapporter till DELTA har legat till grund för självvärderingsrapporten.

Statistik har hämtats från Göteborgstads dokumentationssystem Treserva.

Deltagarnas uppfattning om verksamheten har bland annat framkommit i de enkäter som delas ut efter gruppveckorna samt i kommunens årliga brukarenkät.

2. DELTAGARNA

2.1 Förutsättningar

Mera Svenska Bättre Hälsa riktar sig till personer som avbrutit sina SFI-studier. Deltagarna har under hela projektetiden valts ut efter deras förutsättningar att återkomma till SFI studier. Förutsättningar i form av tillgängliga SFI-timmar hos Vuxenutbildningen måste också finnas och att inte redan ett slutbetyg är satt.

Åldrarna har varierat med största delen av deltagarna har varit 35-45 år. Alla grupper har sedan start medvetet varit blandade med både män och kvinnor, 60% kvinnor och 40% män.

Remittenter till projektet är socialtjänstens tre stadsdelar på Hisingen; Lundby, Norra Hisingen och Västra Hisingen. Projektet har i stort sett haft fulla grupper under hela projektiden med ca 12 deltagare vid varje ny gruppstart.

När verksamheten startade i slutet av 2011 var kriteriet för deltagande i MSBH:

- *Personer som avbrutit eller avbrottats från SFI-undervisningen, uppbär försörjningsstöd, bor på Hisingen (SDF Västra Hisingen, SDF Norra Hisingen och SDF Lundby) och kan återta sina SFI-studier.*

Det visade sig dock att flera deltagare inte kunde delta på grund av sjukdom, fobier och annan ohälsa. Kriterierna för deltagande i MSBH fick förtydligas med att deltagaren måste klara av att vara i grupp, delta i lätt fysisk aktivitet och åka kollektivt.

Från 2013 kompletterades med följande kriterier för deltagande i verksamheten.

- *Under 55 år och den psykiska hälsan måste vara så god att man kan delta i en gruppverksamhet samt lättare fysisk aktivitet.*
- *Deltagaren ska vara inskriven på Arbetsförmedlingen eller skriva in sig när anmälan till Mera svenska Bättre hälsa har gjorts.*

Då befolkningsstrukturen skiljer sig stort i de tre olika stadsdelarna har fördelningen av platser sätts ut på följande sätt under perioden. Ca 75% av deltagarna har kommit från Västra Hisingen, 20% från Norra Hisingen och 5 % från Lundby.

2.2 Process

Deltagande i MSBH har under hela projekttiden inletts med ett trepartsmöte mellan deltagaren, socialsekreteraren och en medarbetare från MSBH innan start i gruppverksamheten. Verksamheten har bedrivits i egna lokaler som kunnat finansieras med DELTA-medel.

Socialsekreterare i respektive SDF följer kontinuerligt upp hur det går för deltagarna genom närvarorapporter och trepartsamtal.

Gruppverksamhet

Gruppverksamheten pågår under fem veckor med två träffar per vecka använder sig av dialogmodellen. Modellen innebär att all information diskuteras med deltagarna och att de har möjlighet att påverka innehållet på vilken information som känns relevant. Innehållet i verksamheten har under åren allt tydligare fokuserat på samhällsinformation framför allt arbetsmarknad och arbetsliv, hälsa och lätt svenska. Den egna delaktigheten i verksamheten är viktig och att personalen är lyhörd för deltagarnas önskemål om vilken information och vilka frågeställningar de önskar få besvarade.

Då hälsa, arbetslinjen och svenska språket går som en röd tråd genom kursveckorna är en iakttagelse att väldigt många deltagare har begränsade kunskaper om hur samhället fungerar. Det kommer ständigt upp frågor som diskuteras och delaktigheten i samhället ökar med detta. Medarbetarna är snabba med att fånga upp deltagarnas olika önskemål som kan vara generella i gruppen och ta upp dessa till diskussion och information. Exempel på diskussionsfrågor kan vara hur ser man på hjälpen man kan få till sina barn från socialtjänsten? Varför ska jag rösta? Vad är A-kassa?

En tid efter projektstart övergick man till att tala lätt svenska från att tidigare haft personal med olika språkkompetenser, främst arabiska och somaliska. Denna förändring skedde på initiativ från deltagarna som var måna om att träna sin svenska. När någon i gruppen inte förstår har man hjälpts åt att förklara och översätta för varandra.

Bilaga 1, Schema för deltagarnas fem veckor av gruppverksamhet.

Bilaga 2, Processchema Mera Svenska Bättre Hälsa

Språkpraktik

Efter 5 veckors gruppverksamhet planeras för individuellt anpassad språkpraktik. Syftet med språkpraktiken är att i vanlig arbetsmiljö få fortsätta träna på svenska språket. Språkpraktiken ska ske på arbetsplatser där det talas mycket svenska men för övrigt försöker man tillgodose deltagarnas önskemål om vilken typ av arbetsplats de vill vara på.

Då MSBH under en längre tid haft personer ute på språkpraktiker finns det ett väl etablerat samarbete med flera arbetsplatser. Exempel på språkpraktikplatser inom SDF:s egna verksamheter är dagis, städ och kök men även privata praktikplatser används.

Svenskundervisning

Deltagarna har också framfört önskemål om mer regelrätt svenskundervisning. Detta sker numera för alla när de inlett sin språkpraktik. En lärare från Göteborgs Folkhögskola håller i undervisningen två lektioner varje fredag. Denna svenskundervisning är inte SFI, utan utifrån deltagarnas praktik, önskemål och frågor. Utbildningstillfället blir också en form av "after work" där man träffar sina tidigare gruppkompisar och kan stämma av sina erfarenheter från språkpraktikveckan.

Förberedelser för fortsatta SFI-studier

Uppföljning och förberedelser inför SFI starten av studievägledaren är en förutsättning för att projektet ska fungera. Studie och yrkesvägledaren har kontinuerlig kontakt med deltagaren för anmälan och information om olika möjligheter till studier.

Detta har under åren fungerat mycket bra genom att en studievägledare finns anställd i projektet några timmar i veckan. Vägledaren deltar i gruppträffar och har allmänna resonemang kring studier med gruppdeltagarna. Parallellt träffar vägledaren deltagarna enskilt och gör en studieplanering för återgång till studier samt anmäler när det blir dags för det.

Deltagarna avslutas i verksamheten då de återupptar studier på SFI.

Trots att träffsäkerheten ökat väsentligt när det gäller bedömningen av vilka personer som klarar av aktiviteten i MSBH finns det alltid deltagare som faller utanför. Medarbetarna i MSBH tar då ofta fram alternativ planering tillsammans med socialsekreteraren, men ansvaret för denna återgår till socialsekreteraren.

2.3 Resultat/Effekter

Deltagarnas förutsättningar har under projektets gång generellt blivit bättre. Hälsa och språkkunskaper har förbättrats och deltagarnas förutsättningar att komma i studier har ökat. I början av projektet kom deltagare som inte varit i aktivitet på länge och hälsan var även den sämre för många. Idag är socialsekreterarna snabbare med att anmäla deltagare som avbrottats. Det innebär att deltagarna inte går sysslolösa långa perioder mellan avbrottad SFI och start på MSBH om de har förutsättningar att delta.

Resultatet påverkas av hur samverkan mellan vägledare, praktikplats, socialsekreterare och medarbetare fungerar. När det finns ett bra samarbete och tillsammans med

deltagaren en bra planering blir även resultatet bäst. Stödet från socialsekreteraren är viktigt.

Statistik

Under perioden hösten 2011 t o m 2013-12-31 avslutades totalt 106 deltagare, 59 kvinnor och 47 män. Av dessa kom 82 deltagare från Västra Hisingen och 24 deltagare från Lundby och Norra Hisingen. 59 personer av 106 har återupptagit sina SFI-studier.

Avslutade år	2011	2012	2013	Totalt
Alla avslutade på MSBH	11	29	33	106
Åter till SFI	9	17	33	59
Antal män	7	12	28	47
Antal kvinnor	4	17	38	59

Västra Hisingen gjorde en effektuppföljning i Treserva per den 1 juli 2014 på de 82 deltagarna som avslutat i MSBH under ovan nämnda period. Av dessa var 65 personer antingen i jobb, studier eller annan aktivitet och 17 personer var sjuka.

Noteras bör att deltagaren innan start i MSBH varit utan sysselsättning mellan 6 månader och 3 år. Efter deltagande i MSBH är ca 80% aktiva i någon form.

Avslutade år	2011	2012	2013	Totalt
Antal avslutade deltagare i MSBH från V. Hisingen *	9	25	48	82
Friska (jobb/studier/aktivitet)	7	17	41	65
Sjuka (sjukskrivna/annan ohälsa)	2	8	7	17

*Uppföljning av de som bor i Norra Hisingen och i Lundby är ej gjord då Treserva inte är tillgängligt för medarbetarna i MSBH p g a sekretess, men antagligen är resultatet liknande i övriga två stadsdelar

Försörjningsstödet påverkas inte nämnvärt av verksamheten i MSBH då endas enstaka personer är i jobb och har avslutats. Detta beror bland annat på att deltagarna till största delen är kvar i försörjningsstödet under studietiden.

3. PERSONALEN

3.1 Förutsättningar

Projektsamordnaren, tillika enhetschef Jobbcentrum Äpplet SDF Västra Hisingen, startade upp verksamheten med att anställa två personer med språkkompetens i arabiska och somaliska. De hade tidigare arbetat på samhällsinformationen på Etableringsenheten på Sociala Resursförvaltningen med samhällsinformation för nyanlända på det egna hemspråket. De hade också erfarenhet av att arbeta i dialogform med deltagare.

Erfarenheter från liknande projekt hade visat att kommunikation på det egna språket var en stor framgång.

Rätt snart upptäcktes dock att många av deltagarnas hemspråk inte var arabiska eller somaliska utan det var många fler språk som talades i gruppen. Detta ledde till att personalen i samråd med deltagarna kom överens om att kommunicera på svenska under gruppträffarna. Deltagarna hjälps också åt att översätta för varandra vid behov.

Inslaget av hälsofrämjande aktiviteter blev inte så stort som det var planerat det första året och projektsamordnaren valde därför att anställa en hälsopedagog när de två samhällsinformatörerna slutade sin anställning. Tillsammans med en ny samhällsinformatör bedrevs verksamheten nu på enkel svenska och med allt större inslag av hälsofrämjande inslag. Verksamheten utökades från två halvtids tjänster till två heltids tjänster.

En studie och yrkesvägledare är knuten till projektet och kommer några gånger till gruppen samt har individuella samtal med varje deltagare. Studievägledarens roll och närvaro är avgörande för att deltagarnas förutsättningar att återuppta sina SFI-studier. En av de viktigaste uppgifterna är att väcka lusten till utbildning och fortsatta studier samt att matcha till rätt studier.

Deltagarna framförde önskemål om svenskundervisning under projektets gång. MSBH köpte då in en svensklärare från Göteborgs Folkhögskola som undervisar i svenska två lektioner i veckan för de som är ute i språkpraktik.

Arbetsgruppen har sin tillhörighet på Jobbcentrum Äpplet, en utförarverksamhet inom arbetsmarknad IFO/Funktionshinder, SDF Västra Hisingen.

3.2 Process

Personalen på MSBH är en liten arbetsgrupp med olika bakgrund, utbildningar och kompetenser. Samarbetet måste fungera och det krävs tydlighet och struktur i arbetet. Detta innebär att alla är väl insatta i vandrars arbetsuppgifter och kan ”täcka upp” vid behov.

Under de första gruppstarterna var det många deltagare som slutade. Successivt har medarbetarna i MSBH blivit mer observanta på vilka förutsättningar som krävs för deltagande i MSBH. Man har blivit förtydligat kriterierna i informationen till remittenterna. Ibland har det varit svårt att nå ut med kommunikation och information om verksamheten. Dels för att socialsekreterarna är många till antalet och dels för att det ständigt sker nyanställningar.

Samverkan med personal i de samverkande verksamheterna har utvecklats och ett ömsesidigt förbättrande av rutiner och utbyte av information har gjort att det fungerar bättre och bättre. Samarbetet mellan parterna handlar om att tillsammans driva processerna kring deltagaren med fokus på fortsatta SFI-studier.

Samverkan med Arbetsförmedlingen (AF) har sett olika ut över tid då tillgången av stöd i olika former har varierat. I perioder har några av deltagarna haft rätt till aktivitetsstöd under sin praktik. Periodvis har det inte varit en prioriterad målgrupp. Under de perioder

det inte varit aktuellt med aktivitetsstöd för deltagarna har samverkan med AF mest handlat om att deltagaren varit inskriven på AF.

En viktig uppgift för medarbetarna i MSBH är att stödja arbetsgivaren under språkpraktiken och alltid vara beredd att svara på olika frågor med mera. Språkpraktiken är en av de viktigaste delarna i verksamheten och medarbetarna arbetar ständigt på att bygga relationer till olika verksamheter både privata och offentliga. Det handlar dels om att ge arbetsgivarna stöd under pågående praktik och dels om att skapa goda relationer för fortsatta möjligheter till språkpraktikplatser. Detta sker utifrån uppdraget att matcha deltagarna till en bra språkpraktik där de kan träna sin svenska i det offentliga rummet.

Projektsamordnaren har kontinuerligt träffar med arbetsgruppen dels med genomgång av deltagarna och deras behov, men också diskussioner för ett ständigt förbättringsarbete. Denna process innebär att man tillsammans reflekterar kring vad som fungerat bra och vad som behöver förändras eller förbättras.

Personalen har under åren gått olika utbildningsdagar som till exempel ökad kulturkompetens, olika metoder för motiveringsarbete, SFI systemet, uppdateringar kring arbetsmarknad och möjligheter i olika projekt och utbildningar.

Verksamheten har rönt stort intresse från andra delar i landet och har tagit emot flera studiebesök. Senaste Arbetsmarknadsdagen i Göteborg hade man en workshop för ett 100-tal deltagare.

3.3 Resultat/Effekter

De medarbetare som arbetar på MSBH har under arbetets gång ökat sin gemensamma kunskap och lärt sig mycket om målgruppen. De tar ett betydande eget ansvar och känner sig trygga med varandra. De tar också ett stort eget ansvar för hur verksamheten fungerar dagligen och flera av dem har potential att använda sina erfarenheter i ett vidare perspektiv. Brukarenkäten som årligen går till alla deltagare som är i utförarverksamheter inom Göteborgs stad inom socialtjänsten samt den enkät som görs när en grupp avslutas har gett bra respons på sitt arbete och de flesta deltagare trivs i verksamheten.

Det utvecklade arbetet med kontinuerlig uppföljning av deltagarna i MSBH och deras socialsekreterare, som skett under projektiden, har dels lett till ökad legitimitet för verksamheten MSBH men också inneburit mer stöd till deltagarna. Socialsekreterarna ställer mer relevanta krav på deltagarna idag och har blivit mer engagerade

Det sektorsövergripande arbetet som sker är främst kring att deltagarna gör praktik i olika kommunala verksamheter. En del är bra samarbetspartners och vill gärna vara en del av integrationsarbetet genom att ställa praktikplatser till förfogande med god kvalitet. Studievägledarens roll och närvaro är avgörande för deltagarnas förutsättningar att återuppta sina SFI-studier. Att kunna väcka lusten till utbildning och fortsatta studier är en av de viktigaste uppgifterna. Matchning till rätt studier och att se varje individs förutsättningar för fortsatta studier med behörigheter med mera är naturligtvis även detta viktigt.

Resultatet påverkas av hur samverkan mellan vägledare, praktikplats, socialsekreterare och medarbetare fungerar. När det finns ett bra samarbete, och en bra planering tillsammans med deltagaren, blir även resultatet bäst. Stödet från socialsekreteraren är viktigt.

4. ORGANISATION/STÖDSYSTEM

4.1 Förutsättningar

Målgruppen som saknar förutsättningar till fortsatta SFI-studier och samtidigt saknar språkkunskaper nog att stå till arbetsmarknadens förfogande var väl kända både inom socialtjänsten och på Arbetsförmedlingen. Det saknades dock insatser för att stödja avbrottade SFI deltagare till fortsatta studier.

Mera Svenska Bättre Hälsa har haft sin tillhörighet till SDF Västra Hisingen vilket inneburit att man haft tillgång till stadsdelsförvaltningens olika system och kontaktvägar. Projektsamordnaren, tillika enhetschef för Jobbcentrum Äpplet, har arbetat med att leda uppdraget i MSBH på 20%.

4.2 Process

En kontinuerlig dialog med samverkanspartners har skett under hela tiden, främst i syfte att sprida information om verksamheten. Detta har skett på chefsmöten och genom närvaro på olika verksamhetsmöten som MSBH samordnare och personal befinner sig i.

Verksamheten har inte haft någon styr- eller referensgrupp knuten till sig vilket är ett klart förbättringsområde. Det behövs ett forum där samtliga stadsdelar är representerade för att få mer delaktighet i diskussionerna kring hur verksamheten ska utvecklas och hur rutiner ska hanteras. Detta gäller allt från rekrytering av deltagare, praktikplatser till rena metod- och utvecklingsfrågor.

Medarbetarnas kompetensutveckling har främst resulterat i olika tips och idéer till utveckling av verksamheten samt idéer till ytterligare verksamheter. All personal ska gå en utbildning i Motiverande Intervju (MI) på GR under våren 2015.

Samverkan med Arbetsförmedlingen (AF) har sett olika ut över tid då tillgången av stöd i olika former har varierat. Samverkan med vuxenutbildningen har hela tiden fungerat bra.

4.3 Resultat/Effekter

Samverkan med personal i de samverkande verksamheterna har utvecklats och ett ömsesidigt förbättrande av rutiner och utbyte av information har gjort att det fungerar bättre och bättre. Samarbetet mellan parterna handlar om att tillsammans driva processerna kring deltagaren med fokus på fortsatta SFI-studier.

Ekonomi för MSBH bygger på tilldelningen av DELTA-medel. Då förutsättningarna och livssituationen för många av deltagarna påverkas positivt av deltagande i MSBH är detta en bit på vägen till självförsörjning. Försörjningsstödet påverkas emellertid inte nämnvärt

av verksamheten då deltagarna till största delen har fortsatt försörjningsstöd under SFI-studierna.

Utifrån samverkan inom MSBH med Göteborgs Folkhögskola(FHS) har det under hösten utvecklats en ny samverkan med folkhögskolan. Då FHS hade möjlighet att bidra med en lärartjänst under ett år. Detta resulterade i en ettårig kurs för de med behov av svenskundervisning som inte haft möjlighet att återvända till SFI. Deltagarna ska redan i uppstarten gå in i heltidsstudier. Målet med verksamheten är att man ska ha bättre svenskunskaper och en tydlig plan på vad man ska göra, om det ska vara fortsatta studier eller arbete som är planen för självförsörjning. Jobbcentrum Äpplet kommer att gå in som resurs i höst kring jobbsökaraktiviteter för deltagare som söker jobb.

Ytterligare en verksamhet som startats ur samma koncept som MSBH är Sundet som drivs med folkhälsomedel. Den riktar sig till försörjningsstödstagare som inte heller kan läsa mer SFI på grund av att de förbrukat sina SFI-timmar och har andra hinder. Här ses man två gånger veckan, två timmar och har samhällsinformation och en hälsoaktivitet. Detta ska utvecklas för att hitta långsiktiga lösningar för de individer som deltar. Jobb med stöd? Aktivitetsersättning? Sjukutredning? Andra former av studier?

5. REFLEKTIONER/SLUTSATSER

5.1 Reflektioner

Sammansättningen av kompetenserna i MSBH har förändrats över tid. För närvarande ingår hälsokompetens, arbetsliv och coachning, somalisk kulturkompetens (största gruppen av deltagare), studie och yrkesvägledare, samhällsorientering och svenskundervisning. Som komplement till detta kan Jobbcentrum Äpplet* delta och hålla vissa pass till exempel studiebesök och arbetsmarknad. Den nuvarande sammansättningen verkar vara den bästa hittills och tillgodoser de flesta behoven som upptäckts under tiden.

Då orsakerna till att klienten avbrottats eller slutat på SFI-studierna till en del är ett hälsoproblem såväl rent medicinskt som socialt med en livsföring som minskar möjligheterna till självförsörjning och ett självständigt liv.

Det finns en stor brist på kunskap om hur samhället fungerar och vilka möjligheter som finns. De förväntningar man kan ha på delaktighet och inflytande som medborgare är mycket lågt ställda i de grupper som MSBH har mött. Det individuella ansvaret över sitt eget liv och att man har skyldigheter är en annan fråga som ofta kommit upp till diskussion. Slutsatsen är att det behövs mycket mera samhällsinformation och fler forum för att diskutera frågor om hur samhället fungerar samt vägen till egen makt och delaktighet.

Deltagarna kan genom friskvård och olika aktiviteter göras uppmärksamma på sin egen del i sina besvär. Många deltagare har förvånats över hur lite de behövt träna under den fysiska aktiviteten på MSBH och ändå kunnat få så stor hjälp.

Att under språkpraktiken befinna sig på en ”vanlig arbetsplats” och få vara en av medarbetarna, ta ansvar, dela med sig av sina egna kunskaper och förstå hur en

arbetsplats fungerar ger en framtidstro om att det finns en plats för mig. Många deltagare förvånas även hur väl mottagna de blir. Detta kan ju ge oss som jobbar en tankeställare om vilken bild man har av arbetsplatser Det finns dock en rädsla och en farhåga att ta emot språkpraktikanter, vilket är väldigt synd då detta kan tillföra de flesta verksamheter mycket.

Samverkan med socialsekreterare, arbetsförmedlare, vägledare är en viktig faktor för att arbetet ska fungera. Som jag upprepat vid många tillfällen så är samverkan kring våra klienter/medarbetare en väldigt viktig framgångsfaktor då det rör sig om att motivera och stödja deltagande. Vi ser ett tydligt mönster i detta då det gäller vilka deltagare som ”lyckas”. En önskan om samverkan med flerverksamheter som arbetsförmedling, hälsodisken och kanske även FK hade förmodligen även detta ökat framgången för projektet.

En fråga som jag ställt mig ibland är att vi före start inte haft så tydlig bild av deltagaren, utan deltagaren har själv fått chans att börja efter de enstaka kriterier som vi har för att ta in personer i projektet. Detta gör att vi har haft ungefär samma förväntningar på alla. Vi har vid flera tillfällen upplevt att såväl deltagaren som socialsekreteraren uttalat en farhåga i hur vederbörande ska klara att gå i MSBH. Detta får mig att fundera på om man i en verksamhet fokuserar helt på deltagarnas förmågor och vad det gör med en grupp och med individen? Hur stor kunskap behöver vi kring deltagaren för att göra det bästa jobbet? Är deltagaren kanske mest betjänt av att själv få berätta det som den har lust med? Att som deltagare få vara ett blankt blad i en ny miljö – är det en framgångsfaktor eller ett hinder?

Verksamheten ger goda resultat och kan utvecklas och möta målgruppen än bättre. Det är viktigt att hela tiden arbeta med processerna och strukturerna samt att lyssna in deltagarnas idéer och förslag. Detta i en utsträckning som jag aldrig tidigare jobbat med och det har gett väldigt bra tillskott till verksamheten.

Hur SFI studierna fungerar och vad som gör att så många inte klarar detta är en ständigt återkommande fråga som inte ligger ”på mitt bord” men kan inte låta bli och undra om det inte är dags för en större översyn? Kanske se alternativa lärmeter och framför allt utöka tiden i aktivitet. Göteborg är en av de få platser som fortfarande har heltids SFI på 15 timmar.

5.2 Slutsatser

”Behovet av en verksamhet som MSBH borde egentligen förebyggas! SFI skulle från början vara en heldagsverksamhet där utbildningsanordnaren gör deltagaren till ägare av den egna processen – tänka individuell utbildningsplan där svenskastudier kombineras med yrkesinriktade inslag och praktik.” Kommentrar av Eva Bondesson, extern medbedömare av rapporten. Projektsamordnaren instämmer helt i medbedömarens kommentar.

Behovet av att inkludera dessa personer borde dock än mer vara ett hela staden uppdrag. Verksamheter i stadsdelen behöver bli än mer villiga och öppna för att ta emot våra deltagare. Ett fungerande praktikersystem i stadsdelarna för målgruppen är önskvärt.

Verksamheten har en stor potential att utvecklas, och behovet av alternativ för de som inte är i arbete och har dåliga svenskkunskaper är stort på Hisingen. Kan vi även arbeta aktivt med ohälsa i detta sammanhang så finns det ett stort behov att tillgodose.

En slutsats man kan dra här är att personer med dessa behov kräver lång tid om man ska lyckas alls med att bli delaktig i arbetslivet och bli självförsörjande. Verksamheten är en bit på väg och ett sätt att nå bättre livsvillkor.

5.3 Förslag, idéer för framtiden

MSBH behöver ständigt uppdateras och förbättras i stort och smått. Behovet av verksamheten är stort och det finns hela tiden deltagare.

Det behövs bättre praktikplatser under SFI-studierna med större stöd. Det finns mycket som behöver utvecklas för att få igång en snabbare språkinläring av svenska. Den nya nämnden Arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) där arbetsmarknad och utbildning ligger under samma tak får vi hoppas skapar ökade förutsättningar för detta.

Samhällsorientering och hälsoaktiviteter borde finnas i många fler sammanhang. En idé är att få igång för boende i områden där många är sysslösa. Det skulle kunna vara ett alternativ till exempelvis olika former av arbetsträning. En form för arenor för inflytande och makt över sitt liv.

Kontakt:
Åsa Callesen
Enhetschef Jobbcentrum Äpplet

*Jobbcentrum Äpplet är en arbetsmarknadsinsats under SDF Västra Hisingen med målsättningen att stödja till arbete och egen försörjning.

5 Veckor på Mera Svenska/Bättre hälsa

Bilaga 1

Vecka 1		Vecka 2		Vecka 3		Vecka 4		Vecka 5	
Tisdag	Torsdag	Tisdag	Torsdag	Tisdag	Torsdag	Tisdag	Torsdag	Tisdag	Torsdag
Introduktion	Svenska	Må bra	Motion	Sömn	Skola	Studiebesök	Svenska på Arb.plats	SFI	Avslut
Presentation	*Namnlek *Intervjua varandra och berätta om varandra	Storgrupp: -Alla får säga något som får dem att må bra. -Alla får säga något som de tycker om.	Vad är motion?	Sömn/ vila/ avslappning	Repetera SFI-linjen	Värderingsövningar och MI-övningar om:	Diskutera storgrupp: -Vad kan AG kräva? -Vad kan jag kräva?	Studievägledare har individuella möten under hela förmiddagen ang ev. fortsatta studier	Vad kommer att hända nu?
Information om MS/BH	Fördel/ Nackdel med att kunna svenska. Diskussion i smågrupper	Vad är hälsa? Brainstom i storgrupp.			*Skola i Sverige *Vilken utbildning behöver man för olika yrken?	Rädd/Orolig Frisk/Sjuk timansällning/ försörjningsstöd	Kläder, tider mm. Belastningsregister	Under tiden gör resten av gruppen:	Vad vill ni göra på fredagarna?
Närvaro-blankett	Berätta om varför gästavar är bra och hur man gör.	Hälsans bestämningsfaktorer. Powerpoint.			Värderingsövning CSN	kl 11.00 Medborgarkontoret	Skriva ner tre arbetsplatser som de kan tänka sig att vara på för att träna svenska.	Ordlekar: Korsord Alfapet 20 frågor m.fl.	Utvärdering FIKA
Skriva brev till sig själv om förväntningar på MS/BH.	Öva att gå med stavar på gården.				CSN : *Hur fungerar det? *Varför finns det? Värderingsövning: CSN		Tillsammans komma fram till vad som skall gälla när man är på en arbetsplats	(Påminna om att de kan ta med fika på torsdag om de vill)	Svar på tipsprommenad !
	Promenad med gästavar	Promenad med gästavar.	Promenad med gästavar	Avslappningsövningar	Gymnastik inne.	Gå till medborgarkontoret	Tipspromenad	Promenad med gästavar.	

Processchema i Mera Svenska Bättre Hälsa

Bilaga 2

